

# SLOVENSKA BČELA.

Izdana 13. avgusta 1851.

## Na slavo Janezu Sumper - ju

iskrenemu vlastencu in bivšemu začasnemu učitelju slovenščine na Celovskih latinskih šolah

o

### njegovej novomaši. \*)

**Z**dravo Slovenci! nad nami kraluje  
Milostljiv oče vseh svojih otrok;  
Boljša prihodnost se nam približuje —  
Zgubljeni nismo še — s nami je Bog!

Čredo na zemlji je milo pogledal,  
Čredo predrago, se vsmilil ovčic;  
Vernim Slovencem pastirja je poslal,  
Luč, da nam sveti, nebeških resnic.

Vaše, Slovenci! pravice bo branil,  
Trudil za stare in mlade se bo;  
Duše pa s angelskim kruhom bo hranil  
Pravi pot kazal jim v sveto nebo.

Vredno spremite nebeškega svata  
Pervokrat dans pri oltarju stoji:  
Ljub'te pastirja — sorodnega brata,  
Božja naj milost na njega rosi!

Vaju pa, sveti Ciril in Metodi,  
Kterih se Slavjan hvaležno spomni,  
Prosimo: duše da srečno naj vodi,  
Vero in brunnost in jezik budi!

Celovski Slovenci.

\*) Ta pesem se je pri novej maši med ljudstvo razdelila.

## Svatoboj \*) pušavnik.

**K**rasna danica, vesela zora zasije slavjanstvu, ko mogočni Svatopluk sedi na moravskem prestolu. Mogočnost, bogatija in sreča obdajajo celo njegovo kraljestvo. Njegovo ime je strah in trepet vsim sovražnikom matere Slave. Ali prezgodaj objeme hladna gomila njegovo truplo; kakor vihar za viharjem počasi mogočno poslopje razdene, tako podirajo po Svatoplukovi smrti bitve in bitve mogočnost in srečo lepe moravske države. Nesloga med brati krepí sovražnikov kljub. Vladoželjni Nemec pridere od zapada in finski barbar prihrusi od iztoka. Mladi kralj Svato boj, sin velkiga Svatopluka, se junaško bije s sovražnikom svojiga kraljestva. Ali vsa hrabrost, vse junaštvo je le majhen upor proti grozovitni sili njegovi. Zastonj branijo Slavjani serdilo in hrabro svoj dom zastonj — bitva je zopet zgubljena. — Kakor da bi ga sto strel presinilo, tako raztergano je ubogo serce nesrečnega Svato boja, ko vidi, da je moč njegovih Slavjanov zdrobljena, ko vidi, da je s to nesrečno bitvo zadnja zvezda na slavjanskem obnebju otamnela. Na tleh leže naj močnejši stebri slavjanstva. Moravci beže pred sovražno derhaljo. Svato boj bega kraljestva obropan. U strašni nevarnosti je njegovo življenje.

Že je tamna noč svoje zagrinjalo na zemljico poslala. Žalostni piš se igra z verhi zelenih dreves, ktere le malokdaj mila luna posreberni. S tamnimi oblaki je prepeto celo neizmerno nebo. Enaka tmina prebiva u sercu begajočiga Svato boja. Urni zelenec ga nese skoz tamno gošavo. Tužno pobešana je glava njegova. Trud, glad in tuga slabijo njegove moči. Divja gošava ga obdaja. Tihi mir, ki merzi človeško serce, tukaj prebiva. Še zmiraj ne vzdigne tužni Svato boj svojih oči ali naenkrat ga prebudi siva gora iz njegovih tužnih sanj, ki se zdaj kakor bleda senca vzdiguje pred njim. Gleda in gleda. Ne ve, ali budi, ali sanja. Ne poznana mu je ta divja gošava. Vidi, da ga je streloviti zelenec zanesel u pušavo, po kteri še morebiti nobena človeška noga ni hodila, ktere še nobeno človeško oko gledalo ni. Tukaj sklene ostati, tukaj u hladni senci visociga drevja si hladila, si miru iskati za svoje serce. Kmaló skoči na merzlo zemljo in stoji pri svojem zvestem zelencu. Grenke solzice kapljajo iz njegovih tamnih oči u zmeršeno grivo trudne živalice. Tužno nastoni kralj svojo glavo na svojiga nosivca in milim glasom začne svojiga tovarša tako nagovarjati: „Ločiti se moram, zvesta živalica, ločiti od tebe, ki si bil delitelj moje sreče, ki si me zvesto spremljal in nosil u bitvah! Ah — ločiti! Pojdi, zvesti tovarš, pojdi nazaj med ljudi, morebiti še srečo najdeš med njimi. Ah tvoj gospod — nekđaj mogočni kralj, se sreče u človeški družbi več iskati ne upa. Le hladni boršt, divja pušava naj posluša njegove britke tožbe, da je sreča njegoviga naroda — pokopana — pokopana za veke. O nesi, nesi mojimu narodu besede nesrečnega kralja, kteri zastonj hrepeni po

\*) Po besedah polskiga spisatelja Kromera je bilo Svatopluku mlajšimu tudi Svato boj ime.



njegovi sreči, po njegovi mogočnosti. Pozdravi mi ljubljene — zaterte brate, katerim se vlečejo črni oblaki na čisto obnebe svobode, nesi jim pozdrav nesrečnega Svatoboja!<sup>6</sup>

Kakor da bi brihtni konjiček zastopil te besede, še enkrat pogleda svojiga gospoda, se obrne in kmalo izgine izpred njegovih oči. Tuga obup in slo drugih strašnih občutkov preuzame Svatoboja tako, da se nevedoma vleže na merzlo zemljico — mirno spanje ga stisne u svoje krilo. Vesele podobe mu pripelje pred dušo, uzame mu žalost, tugo in skerb.

Beli dan posrebri hrib in dolino. Ljubko sonce posije skoz gosto verhasto drevje. U čistem zraku se strese sto in sto milih glaskov, kateri teko iz gladkih gerličkov drobnih tičic, ko še zmiraj Svatoboj mirno počiva. Zdaj se gibati jame. Začuden gleda krog sebe. Vse je mu novo, vse čudno. Le počasi se spomni pretečeniga dneva—se spomni strašne resnice. Mirno spanje mu je zopet blede lica rudeče prižgalo in bolj veselo gleda njegovo oko na naravo, ktera se ravno danas kakor srečna nevesta s posebno krasoto, s posebno milino kinči, kakor da bi hotla tužniga kralja k sebi vabiti. In—prenzela ga je njena krasota. Hvala, hvala se uzdiguje iz njegoviga serca k Večnimu, da ga je pripeljal u naročje prekrasne narave. Serčno se uzdigne. Rudeče jagodice se mu prijazno u zelenem mahu smehljajo in mu ljubko migajo k sebi. Ne brani se do'go Svatoboj milim skušnjavkam, pokuša in pokuša, dokler ne zginejo vse iz zelene trate. Čutil je zdaj, da u njegovih zlatnih in srebrnih skledah u belem dvoru nikoli ni bilo takih dobrih jedi. Žarno sonce pripeka u njegovo čelo, mu jezik suši, mu žejo budi. Ali bister studenček šumlja izpod skalice sive in se zлива med ljubko dišeče cvetlice. S tim si Svatoboj vroče lice hladi, s tim si udé krepí, s tim žejo gasi—in spozna, da mu rujno vince u zlatih kozarcih nikoli tako ni dišalo, kakor merzla, čista vodica, hčerka skalice blede. Ko se krepí z merzlo vodico, mu veselo pojejo tičice pešmico milo — in Svatoboj čuti, da milejših glasov ni slišal u svitlem dvoru. In ko se zlato sonce zvečer od zemljice loči in ji k slovesu še milo zarjo po nebu razlije, kmalo vabi mila lunica zadovoljniga Svatoboja k počitku, ali dolgo se ne more ločiti od zlatih zvezdic, krasnih lučic, ktere tako ljubezljivo na zemljico kukajo. In zopet vidi, da nobena luč kraljeviga dvora tako milo ne sveti, kakor svetijo svečice, ktere si večni u svojo slavo na nebu prižge. Njegovo serce se izliva u serčnih molitvah vladarju mirjadnih svetov, mu pošilja neskončno hvalo u nebo ter ga prosi, da bi se smilil njegovih zatertih bratov. In zopet ga objamejo sladki sanji, prebujeni od prekrasne narave, in mu krepijo dušo in telo.

Sonce in luna sta se že velikrat verstila, in še zmiraj prebiva Svatoboj u svoji pušavi. Ne obdaja ga mogočnost, ne teži kraljeva krona njegove glave, ne streže mu sto in sto strežnikov — ali zadovoljen je. Kar mu puhla mogočnost, prazno človeško gonjenje, kar mu sjajnost in žezlo niso mogli podati, — to najde u divji pušavi, najde mirno in zadovoljno serce. Ne obdaja ga tukaj zavid kratkovidnih ljudi, ne hinavšina nesramnih lizunov. Njegovo serce ne pozna skerbi, ktere svilla krona na glavo tistih pritisne, kateri jo nosijo. Vsaki dan mu prinese novo veselje, novo radost in — zadovoljen — srečen je.

Ko se že leto u jesen spreminja, dobi tri tovarše, ki tudi išejo mir in zavetje u samotni pušavi. Z njimi vred si zdaj Svatoboj pripravljaja zimsko staniše, si iše sladkih koreninic u črni zemljici in jih hranuje za zimo. In ko ta pokrije zemljico s svojim belim kožuškom, ko vihar divja po gošavi, gledajo Svatoboj in njegovi tovarši izpod sive pečine in povišujejo tistiga slavo, na čigar povelje tudi silni vihar prepeva svojo prečudno pesem.

Tako prejde leto za letom. Črni kodri Svatobojeve glave se spremenijo u sive, breme mnogih let mu že ude terdi, — ali še zmiraj sije mir in veselje iz njegoviga črniga očesa. Že čuti stari sivček, da mu zadnjikrat drevje zeleno postaja, že čuti, da bodo ob letu že ljubke cvetlice svoje cvetje na njegovo gomilo razsipale. Čudno mu je pri sercu. Njegovi tovarši ga ljubijo neizrečeno in strahom vidijo njegove moči dan za dan bolj slabeti. Svatoboj ne more že več hoditi po zeleni tratici, ne več si nabirati jagodic, slabomočen leži u zelenem mahu cel dan in se po otročje veseli miliga petja drobnih tičic, krasniga duha lepih cvetlic in ljubiga šumljanja čiste vodice. Včasih se spomni srečne dobe slavjanske. Nje spomin mu mirno serce pretrese, in jeden biserček več se zabliška na zeleni trati. —

Nekiga jutra pokliče Svatoboj svoje tovarše k sebi. Njegove lica so blede, njegove oči pa še zmiraj jasne in žive. Ali vendar se sivčeku vidi, da se mu merzla roka nemile smerti že bliža. Njegova glava se enmalo vzdigne in milo reče svojim tovaršem: „Čutim, da je blizo moj zadnji trenutek, čutim, da bode moja duša kmalo Večniga gledala, čutim da vas moram zapustiti — zapustiti za vselej. Mili tovarši! ali pa veste, kdo da sim jaz? — Bil sim svoje dni — mogočni — moravski — kralj. — Silni narodi so se vklanjali mojemu žezlu. Ali vse to ni moglo pomiriti mojiga serca. — Večna previdnost je hotla, da sim bitvo za bitvo zgubil, da sim zgubil svitlo krono in žezlo ter sim moral u samoto bežati, da otmem svoje življenje. Ali kmalo se privadim samote. Ni me več mikal kraljevi prestol. Merzelo me je se podati nazaj u človeško družtvo, kjer toliko zavida, toliko hinavštva prebiva. Ni mi dala kraljeva svitloba prave sreče, ni mi dala pokojniga serca. Tukaj u tamni pušavi sim ga dobil. Tukaj sim zvedel, kaj je mirno, zadovoljno serce. O biser je, kteriga nam „svet“ dati ne more. Ni me več tukaj obdajala mogočnost in sjajnost, ali tudi nju spremljavki, hinavšina in skerb, ste bile daleč od mene. In zdaj, ko me bode kmalo kmalo suha smert objela, zdaj vam hočem še zadnjo željo, zadnjo prošnjo dati na znanje. Ah spolnite jo, mili tovarši! Mojiga trupla po moji smerti nikar ne ločite od mesta, kjer sim zadovoljnost, svojo srečo najdel. Naj nad mojim grobom iste tičice prepevljajo svoje veselinke, ktere so mi u življenju serce hladile z milo pesnico, naj obešajo iste drevesa svoje veje na mojo gomilo, ktere so me u življenju u svojo senco vabile, in isti potoček naj šumlja memo mojiga tibiga stana, ki mi je leta in leta žejo tolažil. Ko pa zaspim u Gospodu, pošljite koga tje k mojim ljubim. Naj jim nese moj zadnji pozdrav, naj jim nese blagoslov — srečniga Svatoboja!“ —

To izrekši izdihne svojo pobožno dušico u roke svojiga stvarnika.

Josipina Turnogradska.



# G a z e t i c a.

**D**okler staro še na nebu solnce sije,  
V njega svetloj vodici se luna mije,  
Med cveticami šumljaje po livadi;  
Dokler le še potok srebrni se vije;  
Dokler še demantov leskeče rose  
Tiha tam biolica na trati pije;  
In dokler u njedra še tesnoj samoti  
Staro m' serce prostoželno bije:  
Za te, mali ljubezniva, mali Slava!  
Za te čiste le ljubezni serce klije!

## Utemljitev Prage:

**M**nogo spoštovan i ljubljen je bil česki vojvod, modri i pravični vladar Krok. U znamenje resne udanosti i ljubezni mu je zvesto ljudstvo bez njegove vednosti sozidalo velik grad (Krokovec). Srečno se je čutilo pod njega milim i očetovskim vodstvom; ali preneglo mu ga je nemila osoda uzela. O njegovej prekmaloj smerti so vsi podložni bitko žalovali. Milo so ga dolgo objokovale njegove zale tri hčere: Kaša, Teuta i Libuša; dolgo so njihove solzice mokrile gomilo, ktera je pepel blagoga očeta pokrivala. Lepo duhteče rožice so mu krog spominka, ki so mu ga hvaležni podložni postavili, nasadile, i dolgo so krasne vonjave obdavale isto okolico, kjer so dragoga očeta, ljubljenoga lastnika kosti trohnele.

Kaša naj starii hčer si je veliko umnost o poznanju raznih rastlin i zelišč pridobila. Znala je zdravila pripravljati i je mnogo dobroga s tim vedstvom ljudstvu storila. Teuta, nje mlajša sestra, je kaj dobro poznala dobrotljivo moč ognja. Učila je priprosti ljud tajatve rudnin, učila njih rabe; ona je blagostanje Čehov mnogo povikšala. Nar mlajša Krokovih hčeri je bila Libuša; ali nje pogum, nje vednosti i znanja, nje ljudoljubnost, koja je ljudoljubje njenih sester jako presegla, so jo pri ljudstvu tako povzdignule, da jo je po očetovej smerti vojvodinjo izvolilo. Kaša i Teuta ste si sozidale na gorah prebivališča, i ju po svojem imenu zvale. Libuša pa, vladarka, da grad Višegrad, ki ga je bil že umerli oče Krok sozidal, olepšati i popraviti; u terdnjavo ga je prenaradila, ker pred so bile tu le lesene hišice z germovjem i resjem ograjene. Ta poprava se je zgodilo leta 714 pri nastopu vladarstva ove vojvodinje. I tu na Višegradu je krepko ljudstvo, Čehi, modro vladala. Kaša nje sestra si je moža uzela Bivoga, kteri je bil neverjetne moči. Enkrat je zasledil divjega prasca na hribu; tega ujame, ga vsemu branjenju ukljub,

čez rame verže, i živoga u Libiu pritira, da bi pokazal svojo neznano moč i svoj pogum. — Kaša je sestri Libuši veliko zlata i srebra na Višegrad pošiljala u kov zlatoga i srebernoga denara. Te rude se je v njeni lastnini veliko izkopalo.

Ali modra i mirna vlada Libuše veliko vladikom ni všeč bila. Vajeni so bili se vedno boriti i zarad toga so vedno le po boju hrepneli. Želeli so rajše moža vladarja imeti, da bi ž njim u bitve hiteli i z mečem si dežele pridobili. Tada so se namenili, Libušo pregovoriti, jednoga zmed domaćih plemenitašev si moža vzeti, da bi potem sduženo moćjo deželo gospodarila. Kmalu se naključí Libuši, da mora željem ljuda ustreći. Dva vladika se zarad kos prostora ob svojih gradih spréta, i oba predpoložista Libuši to reč u presodbo. Pravično je Libuša razsodila i vladika, ki je pravico na svojoj strani imeti mislil, se jako razserdi zoper Libušo i ji zlo nameni. Već družih sovladikov k nevolji zoper njo pripravi. Ali Libuši, pogumni i u taci rečeh posebno bistrovidni vladarkinji, ne odide nevarnost, ki ji proti, tada jame pregledovati, kako bi bilo tomu pomagati moć. Zdaj se je spomnila, da je u vasi Štadic vladika, imenom Přemisel, serc reven, pa pravi junak i ljudomiloga serca. Poznala ga je že od mladih nog, ker sta se namreć u Budečkoj šoli, kojoj je bil rajni Krok osnoval, skup učila. Dobro ji je bilo znano, da bistroumni, junački Přemisel si zemljišće sam orje, da na obrnjenom drevu (plugu) pićlo hrano uživa. Toga si tada modra Libuša družitelja i branitelja Čehov izvoli. Po dobrom premisleku skliče leta 722 slavjanska kneginja svoje ljudstvo i naj znamenitiše vladike, ter jih ovako nagovori: „Drago mi ljudstvo Česko! Sklenula je tvoja kneginja, goreća neskončne lubežni do tebe, tvojim željam ustreći, tada si je druga i tebi vladara izvolila. Mož je moder i junački, ki obdeluje samoročno dobrane, čeravno je vladika; zna krepko meć sukati i postavil bo sovragom moćno jěz. Naj se podajo tri vladiki u Štadic, i tistoga moža, ki ga na polju najdo oravšega, kteri delo dokonćaje plug preverne i na njem pićlo hrano uživa; toga naj s vsjoj častjoj svojega vojevoda i družitelja Libuše sprejmejo, ti naj vlada z mano čez vse drago ljudstvo Česko!“

Veselo je ljud poslušal ovi govor Libuše. Koj se tri vladiki na pot podajo presrećnomu možu, ki ga je takova čast zadela, mu jo nazznaniti i ga povabiti na knežeški prestol Višegradskei.

Ko so se oravšemu poslanci Libuše bližali jih Přemisel pohlevno popita, kaj da želć. Zdaj reče jedan unima: Glejte miže! ta je, na kteroj budući Česki vladar pićlo hrano uživa, nujte! pozdravimo ga vojevoda českoga, i peljimo ga k slavnoy kneginji na Višegrad. Store. Razodenejo mu namen prihoda svojega i želje kneginje slavjanske. Ni se nič obotavljaj Přemisel, odjarmi junce i odrine s poslanci do kneginje česke. Zavidili so mu vladiki nenadno čast i marsikdo si želi njegovo mesto. Većda je radostno ljudstvo poslancaev čakalo, zbrano na Višegradu. Z velikom veseljem jih je tada pridše sprejelo, i novoga vladarja serćno pozdravilo.

Leta 723 je bil Česki narod se že mnogo pobrojil. Libuša, lubežni goreća vladarkinja, bi ga rada celoga u svojoj bližnej okolici imela; tada sklene, o bregih Veltave blizo Višegrada mesto utemljiti. Gosti gojzdi so redili o tistoj dobi mnogo zverine u istoj okolici. Voje-



vodinja pošlje tri vladike u kraj, kjer se dan današnji potok Bruska u Veltavo izliva. Tamo, jim pravi, boste našli moža, ki nekaj opravlja. Pitajte ga, što dela, i mi povejte. Odrinejo veseli vladiki na omenjeni kraj, i res najdejo moža, ki se trudi samotni hišici uhod postaviti. Po-baró ga: „Što radite?“ Odvede jim: „prag.“

Sada se poslani vernejo i naznané Libuši, kar so vidili i čuli. Vesela Libuša reče: Tako je; „Prag“ naj se mesto upotom zove, naj bo uhod, skozi kteroga boste k sercu mojemu pot našli.

Neizrekljiva radost preuzame ljudstvo, i ljubezen do modre i do-brotne kneginje se še više uterdi. Gojzd se posekuje, močvirnatí pro-stori se posipajo, dolinice poravnava jo lepe hiše se bolj i bolj uzdigava-jo. Vedno večja je bila množica naselnikov, i kmalo se je sozidalo zna-menito mesto. Naudihnjena Libuša prerokuje mnogo od prihodnje imeni-tosti drugoga mesta. Kar je pa prerokovala, se je natanko spolnilo o poznejšoj dobi. Kmalo je terdno stalo — slavno znano slavjansko mesto — Praga.

Pivčan.

## Kako pisati slavenska imena?

Dobili smo nedavno od slovenskega domorodca iz Celovske dehan-tije prijateljski dopis, u kterem se tole bere:

„Naše ministerstvo, kteremu tudi sreča i blagor slovenskega naroda, pri sercu leži, izdaja državni in deželni zakonik, i vse druge ukaze tudi u slovenskem jeziku in u novem pravopisu; — dalej je visoko ministerstvo za bogočastje in uk zaukazalo, da se imajo prihodnič vse knjige za slovenske šole u novem pravopisu tiskati; tudi smo u časopi-sih brali, da se vis: ministerstvo zavolj tega graja, da se na Českem, Moravskem i Slovaškem bukve za kerščene, poročene in mertve ne pi-sejo u českem jeziku; ravno tako je gospod šolski svetovavec na Sta-jerskem, rojen Nemeč, zapovedal, da naj se slovenska imena u sloven-skem pravopisu pišejo; zadnič je vsakemu znano, da vse oblastnije du-hovne in svetovne — vselej in povsod vlastna imena Italijanov po Itali-jansko, Francozov po francozko i. t. d. pišejo, brez da bi se kdo na tem spodtikal.

Naš gosp. dehant so nam pa — mēnda na svojo pest, proprio motu et auctoritate — vlastna imena u novem slovenskem pravopisu u farne knjige zapisovati prepovedali, ter pristavijo, „dass nur derjenige seinen Namen ändert, der sich seiner Abstammung schämt.“

Častito vredništvo bode gotovo bravcem „slov. Bćeie“ postreglo, ako svoje misli zastran te reči javno razodene.

Odgovor vredništva. Znani Zacharias Werner, nekđaj prote-stant, prestopi ali prav za prav se verne u katoliško cerkvo. S tim se u Berolinu hudo zameri: vse ga postrani gleda. Za tegadelj zapusti kraljevsko službo, ter se na Dunaj preseli.

Nekaj časa potem pride tudi Friedrich, Pruski kralj, na Dunaj. Werner poprosi, da bi mu dovoleno bilo, se svojemu kralju in gospodu

prikloniti. Friedrich to dovoli. Werner stopi pred kralja. Te ga pa nagovori: »Wie können Sie sich wagen, eine Audienz bei mir anzusuchen, Sie wissen ja, dass ich Niemanden leiden kann, der seine Religion wechselt.« »Euer Majestät!« odgovori Werner, »ebendarum bin ich zur alten katholischen Religion — der Religion unserer Väter — zurückgekehrt.«

Rayno tako črn mu obraz, ki se svojega naroda sramuje, svoj narod zapusti!

To je pa resnično i jasno kot beli dan, da so ljudi na slovenske zemlji i s slovenskim imenom na vsako vižo slovenskega roda, da so rodjeni Slovenci. Še clo to se upamo dokazati, da so nemška imena, ki se najdejo po slovenskih pokrajinah, večidelj čisto slovenska imena prestavljena na nemški jezik. Mi poznamo nekđajnega »Tresoglav«, ki je sedaj »Schüttelkopf«, nekđajnega »Pogačnik-a«, ki je sedaj »Weitzer«, — pred nekterimi dnemi je »Klagenfurter Zeitung« nekega obtoženca, ki se po domače »Čeber« pravi, prekerstila u »Köferbauer«; »Moser« je nekđaj bil slovensko »Blatnik«, »Schwarz« je bil slovenski »Černic« itd itd. —

Kdor je taj slovenska imena po nemško pisal ali jih še piše, to je tisti nevétni, nehvaležni sin, ki se svoje matere sramuje, to je tisti, »der sich seiner Abstammung schämt«. Naj toraj svojo gerdo nevétnost in pregreho spozna in zgréva, naj se verne k svojemu narodu, iz kterega se je po božjij volji rodil, naj taj tudi slovenska imena po slovensko piše! Mi skoz i skoz poterdimo, kar naš Matija Majar u svojih »Pravilih« na strani 46 pravi:

»Piši slavenska imena vsigdar i uvsakom jeziku po slavensko.

Protí ovomu pravilu se prigovaraju slēdeća:

1. ako po slavensko i pravilno pišem, budu nekteri imena krivo čitali, postavim mēsto: Čičečov, budu izgovorili: Zizekoff.

Vsaki narod piše v s njem pravopisu, ne gledeč na to, ali budu ini narodi u njem čitali znali, ali ne. Italijani pišu: Civita vecchia; Francosi: Bordeaux, Chateauroux, vsaki po svojem, a ne: Tschiwita Wedschia, Wordoh, Schateruh. Pišimo dakle i mi Slaveni svoja imena po slavensko, a ktor jih hoće pravilno izgovarati, nek se našega pravopisa uči. Drugi narodi se moraju od nas učiti naša vlastna imena prav čitati, a ne mi od njih krivo nje pisati. Inače bi morali mi svoja imena pisati za Italiane po italiansko, za Francose po francosko, za Nēmee po nēmečko, kakor je sada, žalibože! kod il. Slovincov navada;

2. eigene Namen haben keine Regel; vlastna imena neimaju pravila. —

Smuk črez verh! to bi se po pravici takole reči imelo: vlastna imena imaju pravila, pa krivo pišući jih ne znaju. Dalje: ako nije pravila, ako je svobodno pisati imena, kakor je komu drago, onda mora svobodno biti jih i po slavensko i pravilno pisati;

3. ako bi počeli slavenska imena, posebno imena osōb, po slave. sko i pravilno pisati, bi se lahko prigodila nekaka smēšnjava. —

Smēšnjave ne bude, ako vsigdar pravilno i vsigdar jednako pišeš, nego ako pišeš nepravilno, sada u nēmečkom, sada u italianskom, sada u starom sada u novom pravopisu. Ako se pa vendar še smēšnjave bojiš, pa zapiši zraven prav pisanoga imena tisto še jedanokrat krivo, p. Živković, Čičečov, i zraven: Schiffkowitsch, Tschischetschhoff; pa naredi naj pred: Kozji herbet i potle, ako že mora biti, take: Kozril Erbeth!»



# Književnost.

**N**ove pjesme. Pod tim naslovom bo izdal slavni ilirski pesnik P. Preradović nove plodove svojega pesniškega duha. Da bodo izverstni, so nam njegovi „Pervenci“ porok, ki so bili povsod s naj večim nadešenjem sprejeli. Gotovo smemo reči, da je g. Preradović prvi pesnik v kolu jugoslavenskih pisateljev. Toliko več moramo to izdanje njegovih novih pesem radostno pozdraviti in naše rodoljubne čitatelje opomniti, da si jih kolikor je mogoče hitro naročijo in se tako tudi v djanju podpornike slavenskega slovstva skažejo. Naročnina na to knjigo sнесе 30 kr. sr. in se odraja, ko se knjiga dobi. \*) Kdor deset naročnikov nabere, dobi enajsto knjigo poverh. Ravno toliko veljajo tudi Pervenci; kdor pa obe knjigi vkup vzeme, jih dobi za 50 kr. sr. Naj nikdo prilžnosti ne zamudi, si v kratkem tako krasnega dela naročiti. Kako krasne, prste in lahko razumljive da so njegove pesmi, se more iz tu ponatisnjenih viditi.

## 2.

## Primorske pjesmice.

## 7.

Ptica pieva na grančici,  
Na grančici na granici  
Sinjeg mora širokoga:  
„Prieko mora ja polazim,  
Do tri dana i tri noči  
Prieko mora neću doći.“ —  
Pticu sluša mlada dieva,  
Pticu sluša, ptici pieva:  
„Mahn' se toga, o ptičice!  
Neima grane ni grančice  
Na širokom, sinjem moru,  
A slaba su tvoja krila;  
Do tri dana i tri noči  
Ti letjeti nećeš moći.“ —  
Dievu sluša mlada ptica,  
Dievu sluša, dievi pieva:  
„Zar nevidiš modri mostac,  
Sto nad morem luk svoj stere:  
Viernu ljubav nebo uzderži,  
Kad joj k zemlji krila klounu!“

Na verh neba sunce sjaše,  
Na dnu mora biser sjajni,  
Medju suncem i biserom  
Dieva sjaše i misljaše:  
„Visoko je žarko sunce,  
Duboko je drobni biser;  
Da sam ptica lastavica  
K suncu gore bi letjela,  
Da sam riba plivačica  
K biseru bi doplivala;  
Suncem bi se pozlatila  
A biserom nakitila,  
Pak bi draga svakom bila.“ —  
Dodjé ptica lastavica  
Pa djevojci govoraše:  
„Našto tebi sunca zlato,  
Kad si zlato majke tvoje.“ —  
Dodjé riba plivačica  
I djevojci govoraše:  
„Našto tebi drobni biser,  
Kad si biser dievojakah.“ —

## Prolietna pjesma.

Prolietje evo nami se javlja,  
Nebo se čisti, zemlja ponavlja;  
Vietarce toplo duva kroz hvoje,  
Duva i šalje duhove svoje:  
Budit siemenje, pupove ganut,  
Mirisom sladkim cvietke nada'nut,  
Travu uresit zelenim resim,  
Lepira dignut' z praha k nebesim.

Prolietje evo nami se javlja,  
Narod se čisti, kriepko ozdravlja;  
Serce mu toplo igra i poje,  
Poje i šalje pjesmice svoje:  
Budit čutjenja, k narodu ganut,  
Narodnom slasti želje nada'nut,  
Misli uresit narodnim resim,  
Narodnost dignut' z praha k nebesim.

\*) Vredništvo slovenske bčele bo iz serca rado naročila sprejemalo in jih g. izdatelju odrajovalo.

Sunašce blago, blaženog zvanja,  
Ma'lo po malo magle razganja;  
Sniega več neima, led se raztaplje,  
Svud u potocih žive su kaplje.  
Rosa počimlje padat na njive,  
Rosulje svuda pronicu gljive.  
Prolietje evo nami se javlja,  
Nebo se čisti, zemlja ponavlja.

Bratinska sloga, blaženog zvanja,  
Malo po malo smutnje razganja,  
Omraze neima, gnjev se raztaplje,  
Svuda u kervi žive su kaplje.  
Ljubav počimlje vladat nad svima,  
Ljubicah bratskih svuda več ima.  
Prolietje evo nami se javlja,  
Narod se čisti, kripko ozdravlja.

## Z m e s.

\* Znano je, da je Matica ilirska u Zagrebu vsa literarna društva na slavjanski sbor povabila, pri katerem bi jezikoslovci sklenili, kaj je storiti, da bi se slavjanska narečja čelajbolj približovala in počasi sdružila. Najprej je na te poklic odgovorila „Narodna jednota Moravska u Berni (Brün).“ Nar. jednota Moravska pravi, da je jo te poziv močno razveselil in da ona od tacega sbora mnogo dobrega za narod slavjanski pričakuje, — pa vendar mora ona s žalostnim srcem reči, da jej sedajne okolnosti ne pripuste, na svoje stroške jezikoslovce na te sbor poslati. Narodna jednota pa upa, da bode pozdaj u stanu nekoga oznaniti, ki se bode u njenjem imenu pri tem posvečovanju udeležil. Zadnič pa nasvetuje, da bi naj vsa slavjanska društva poseben, samo za to reč namenjen časopis izdajala. — Gotovo blažna misel, osnovati časopis, ki bi samo od tega govoril, kako se naj slavjanska narečja složi, ki bi tudi pisan bil u tistem književnem jeziku za vse Slavjane!

\* „Narodne novine“ sopet oznanijo nekatere nove članove iz Slovenskega, ki so društvu za povestnico jugoslavensku pristopili: gospodi iz Celja u Štajerskoj: Ignacio Orožen, župni vikar; dr. Janko Vožnjak vodja glavne šole; — Jernej Franci, začasni gimn. učitelj; — Franjo Hrašović, avškultant kod deželne sodnije. — Kedar kej bodemo koga iz družih slovenskih pokrajin brali?

\* Naj višja sodnija na Dunaju je deželnej nadsodnii u Temešvaru zaukazala, da bi se vselej serbskega jezika poslužila, kedar stranke svoje pisma vložijo u serbskem jeziku. Zraven je tudi pristavila, da hoče najvišja sodnija tudi poskerbeti, da za Temešvarsko nadsodnijo dobi take svetovavce, ki serbski jezik znajo. — Veselo je gledati, kako lepo in skerbno višje oblastnije enakopravnost jezikov spoštujejo. Upamo, da bode najvišja sodnija milostno pogledala tudi na nas Slovence, ki imajo, žalihože! še marsikterokrat priložnost se pritožiti, da se š njimi zastran jezika postavno vselej ne ravna. Vemo, da so nekteri gospodi na Dunaju ko svetovavci pri najvišjej sodnii, ki dobro vejo, kako se slovenščini godi; slišimo, da se ti gospodi za slovensko stvar krepko potegujejo. Bog jim plačaj njih trude, — in gotovo tudi narod svojih prijateljev pozabil ne bode! —



\* Veselo je čitati po raznih novinah, kako sbirka za česko gledališče u Pragu lepo napreduje in od dnu do dnu rasti. U treh nedeljah se je podpisalo za to lepo reč več ko 11.000 rajnišev! Še le nekatere mesece se sbira, in že je ukupej več ko 70.000 rajn. sr.! Ne samo po Českem so Slavjani vneti za to narodno napravo, tudi na Dunaju, clo u Milanu, ja u Londonu se sbira, se jasno sveti slavlanska ljubav in vzajemnost. Slavni odbor, ki je za to reč u Pragu bil izvoljen, se trudi in dela na vso moč, da bi ta imenitna reč srečno od rok šla; — za to je po vsih kronovinah naše carevine postavil nekatere iskrene domorodce in vlastence, ki naj denarje za te namen sbirajo in o svojem času u Prag pošlejo. Za Štajersko je izvoljen gosp. dr. Zaruba u Gradcu, za Koroško gosp. dr. Holeček u Celovcu: oba jednoglasno „per acclamationem.“ Vse se može, če se sile bratsko slože! —

\* Ni še dolgo, kar se je začelo u ilirskih novinah in knjigah e s rožičem to je: ē različno in nekako čudno pisati, postavim, „Nijemci,“ „lijetopis“, „viera“, itd. in skoraj vsaki pisatelj je pisal drugači. To bi bila velika nesreča za slavlansko književnost in slavlansko slogo. Cirilica ima za visoki e svoje pisme, — tudi latinica ga ima, namreč: ē; zakaj bi ga iz latinice hoteli iztrčbiti? Tudi tej nesreči in škodi je naš slavni gospod minister uka, grof Leo Thun, konec storil. Zakaj on je te dni ukaz izdal, da se ima u vsih knjigah za ilirske šole porabiti ravno tisti ilirski jezik, u kterem je državni zakonik za Hrvatsko in Slavonsko pisan razun tega, da se mēsto: ie, ije u besedah: „miesto,“ „viera,“ „Nijemec“ itd. pise vselej in vsigdar e s rožičem: ē. — Tako koračimo Slavjani korak za korakom k slogi slavlanskej! Hvala in slava vsem, ki k temu žlahtnemu namēnu pomagajo! Živio! —

\* Koroška kronovina šteje med svojimi prebivavci več ko tretjino Slovencev. Koroška u vsih rečeh prav veselo napreduje. K temu mnogo pomagajo družtva, ki so za marsiktere namene osnovana. Imamo: „Historischer Verein,“ „Industrie Verein,“ „Museum,“ „Landwirthschafts-gesellschaft“, „Musikverein“ itd. Vsa ta družtva, ako ravno za celo koroško, — taj za nemško in tudi slovensko stran napravljena — so se dosedaj obnašala ko družtva za terdo nemško kronovino. Morebiti da bode zanaprej kej drugači. „Historischer Verein“ je že začel se tudi pomalo Slovencev spominjati, za to se imamo zahvaliti pri visoko učenem in slovečem vodju gosp. Baron Ankershofen: pravica je temu gospodu čez vse. Bog daj, da bi tudi druge družtva začele spoznovati, da so koroška to je: nemško — slovenska družtva. Za tega delj sem postavimo, kar „Novice“ u listu 29. pravijo: „Želeli bi vunder, da bi se postave družbe za zemljoznanstvo in rudarstvo, ktere razodevajo namen in opravilstvo te družbe, in prihodnjič razglasovani družbini spisi tudi v domačim jeziku na znanje dajali, ker je misliti, da bi znal tudi kakošen bolj premožen mož v družbo stopiti, ki nemškega jezika ne razume, in če tudi kakošno nemško besedo zna, vunder v nemškim jeziku razglašanih postav ne razume in ne vé, kaj se pravi „geognostisch,“ „montanistisch,“ „technisch,“ „commerziell,“ „literarisch,“ i. t. d. To so pa le naše misli, kterih odboru ne vrivamo, in jih le v prid družbi razodenemo, ker smo prepričani, da pri nas nobena družba ne more na terdnih nogah stati, ali saj ne občekoristna biti, dokler je le

enostranska, namreč dokler dela in piše le edino samo za tiste, ki nemško znajo. Od tod mende izvira tisto hiranje nekterih družb, zoper katero se sliši mnogokrat tožiti, ker so le nemške polovicarce, in ni prave národske združene moči. Če se v deželi dva jezika govorita, delajmo tako, da bo za vse prav, da bo vsak vedil, kaj hočemo od njega. Marsikaka kaplica bo pritekla po tem h kaplici, in iz več kapljic bo izviral studenec, iz več studencov reka i. t. d. Vsim razumljivi bomo vsim vstregli. To sedaj ne more drugač biti; ljudstva so se zbudile in terjajo, da vsak jezik veljá, ker je jezik le pomoček, da se med sabo razumemo. Tudi čist Slovenec zna ti družbi prav koristen ud biti.«

### Med i pelin.

\* Edno dobro uro od Celovca proti severju stoji staroslavna cerkev „Gospa sveta“ (Maria Saal). Ni še trideset let, kar je u tej cerkvi se opravljalo vse lépo po slovensko. Alj prišli so gospodi, ki s to slavo u večnost pojdejo, da so se na vso moč prizadjali, svoj vlastni materni jezik preganjati in iztrébíti, někada sloveči slovenski kraj ponéměiti. U to lépo romarsko cerkov pride nedavno popotni duhovnik iz Sekovske škofije. Slišali smo, da je to bil slavni slovničar in slovarničar gospod lehanč Murko. U žagredu (sakristii) najde gosp. popotnik farno knjigo za oklice, oznanila itd., ter pisano vse po némško, ako ravno se pri zgodnej maši po slovensko pridiga in oznanuje. Vzeme na to svinčnik in zapiše u knjigo po slovensko: „Zanaprej slovensko pišite, alj kar niste vredni slovenski kruh jesti.“ Želeli bi, da bi bil popotni gospod še več slovenskih far obiskal in ravno te rečne in resne beséde u marsiktere némške knjige zapisal! —

\* Posměhovanja vredno je bilo gledati nad gostilnicami na Koroškem francozke ali italianske nadpise: „Hotél,“ „Lokanda,“ in kozel vě, kaj še. Vendar te hiše slišijo osebujunikom (privatnikom), ti delajo, kar hočejo, naj pišejo po kinezko. — Alj žalostno je viditi, da tudi uradnije tako někako čudno ravnajo. Še sedaj vidiš potne liste, „Meldzettel,“ prenočne liste, glavnice u nekterih zapisnikih némško in taliansko na Koroškem tiskane. Naj jih tiskajo u vsih jezikih, — le deželni ednopravni—slovenski jezik ne sme zraven menjkati. Veselilo je nas te dni brati, kar je žandarmerijski tukajšni povelnik gospodu tiskarju pisal: „Statt deutsch und italienisch ist deutsch und slovenisch zu drucken.“ Slava mu! Priporočimo drugim oblastnijam postavo narodne jednakopravnosti po izgledu žandarmerije spoštovati in sploenovati: Žandarmerija ima nad svojimi stanovališci u slovenskih krajih slovenske in nemške napise, — žandarmerija ima u svojih zapisnikih nemške in slovenske glavnice. —

\* Kar tukaj iz prijateljskega dopisa ponatisnuti damo, nēma namēna koga hvalizati ali komu se prilizovati, temoč ima le samo te namēn, našim bravcom povedati, kako lépo se je začelo šolstvo na Koroškem razvijati, in kak sladek sad sčasom pričakovati smemo, če tako naprej pojde. Vemo, da bode Slovence veselilo, tole slišati: „S velikim veseljem in zadovolnim sercom Vam naznamim, da je letos u Maleškoj šoli u drugem polletju več kakor u prvem učencov, kteri redno šolo obiskujejo, šolski nauk pazljivo pošlušajo in se prav lépo in spodobno obnašajo. Kar



jaz spoznam in vem, je k temu veliko pripomoglo to, da so šolski svetovavci, gosp. Rudmaš, našo šolo obiskali; njih ljubeznjivost, prijaznost in dobrotljivost je stariše in otroke za šolo vnela in spodbudila. Tudi gosp. fajnošter Mišic si veliko prizadevajo, starše pri vsih priložnostih prepričati, kako potrebna da je šola za nevedno mladino, za ljube otročiče, da se podučijo u vsih potrebnih in koristnih rečeh. Veči del kmetov u naši fari spozna potrebo in korist šolskega poduka; tudi so začeli slovenski jezik bolj poštovati in štirati, ker vidijo in slišijo, kako otročiči gladko slovensko berejo, mnogo dobrega in novega doma pripovedujejo, kar so u šoli se naučili, in tako serca staršev za šolo vnemajo. Upam s božjo pomočjo pri šolah vse lepo uravnano viditi in tudi za šolske učnike lepše solnce sijati.“ —

Srečna fara, srečna županija, kjer gospodi duhovniki, učniki in farmani za svojo šolo tako lepo in marljivo skerbijo, kakor u Štebni pri Bekštanju: kar človek seje, bode žel! —

\* Kar so se začele šole po Slovenskem plujega duha potresovati in bolj domorodno, bolj po slovensko se obnašati: se otroci u ednem letu več nauče, kot poprej u 5 — 6 letih. Prašajte učnike, prašajte stariše in učence, prašajte šolske ogleda in svetovavce! Pa šole bi še hitrej in lažje napredovale, ki bi nam ne manjalo dobrih šolskih knjig. Dro so Teržaske šolske knjige vse hvale vredne: vendar novemu in krepkemu duhu, ki tudi u šolskih zadevah veje, kakor tudi novim potrebam niso bile več primerne. Zato vsim prijateljem slovenskih otročič in šol veselo novico oznanimo, da je nova šolska knjiga: „Malo berilo za perve šole“ na Dunaju že tiskana, da se bode mesca septembra razposlala in že prihodnje leto u slov. šole upeljala. Svetli knjezoškof Lavantinski A. Slomšek so to berilo složili in ministerstvu predložili. Veseli se mila Slovenija, da bodeš imela šolske bukve, ki se smejo meriti s najboljšimi šolskimi knjigami; saj poznaš že davno slavnega pisatelja: on zna prav po otroško in ljubeznivo pisati, on zna vse svoje spise s keršanskim in pobožnim duhom prešiniti in napolniti, on zna naj imenitnejše in koristnejše reči prav kratkočasno tako rekoč igraje prednašati in učiti. Veseli se mila Slovenija: bodeš imela knjige, ki bodo pamet tvoje mladine razbistrile, njena serca požlahtnile, njeno voljo k dobremu spodbadale! —

\* Vsi slavjanski časopisi sedaj na koncu šolskega leta oznanjujejo, kako je slavjansčina u minulem šolskem letu u šolah napredovala. Tudi „Ljublanski časnik“ je popisal slovesnost, s katero se je šolsko leto u Ljublani končalo; veliko besed je on imel za tisto slovesnost, ki bode po mislih Časnikovega vredništva u sercih vsih, ki so priča bili, vesel spomin ohranila; — pa le besedice ni imel za slovenščino, da bi svojem bravcem povedal, kako kej slovenščina na Ljublanskih šolah napreduje. Morebiti da kej veselega povedati nema? Če je pa temu taka, odkod to? Moramo taj mi naznaniti, kako se slovenščini u Ljubl šolah godi. Častite gospe nune, kakor je že bilo večkrat pohvaleno, so prave domorodke, one čislajo in učijo iskreno in postavno slovenski jezik. U nemških šolah učencev je, kakor je bilo nekđaj in vselej, vse po starem in po nemško. Od latinskih šol pa slišimo vesele glase: djaki se prav pridno uče ne samo slovenski, temuč tudi ilirski, česki in ruski jezik; — se vč, da ne u šoli temoč doma iz vlastnega nagona in prida. Le škoda, da jim pripomočkov zmanjka, se u slavjanskih narečjih izo-

braževati. U ti namen so hoteli nekateri djaci vsak mesec kej plačati, da bi si tako sčasom slavyansko knjigovno osnovali; čast. gosp. Kastelic je obljubil, celo svojo imenitno knjigovno učencom darovati; — alj vendar učencem se ni dovolilo, knjigovno napraviti! Ministerski načert za uravnavo gimnazij priporočuje knjigovne kot pot in sredstvo za izobraženje učencov! Dobro bi bilo, da bi Ljublanske šole in to reč gimnazialni inšpektor, gosp. Riegler pri svojem obiskovanju enmalo preresetal! —

\* Potrebno se nam zdi na koncu šolskega leta oznaniti, kako se je slovenščina na Celovskih šolah letas obnašala. Prav radi to storimo, ker zamoremo prav vesele reči povedati.

U duhovščini čast. gosp. špiritual, Franjo Zorčič, celo leto vsak teden po dve uri slovenski jezik teoretično in praktično prednaša in s takim dobrim uspehom, da bode ravno letas terd Nemec za kaplana na slovensko faro postavljen, ki se je u kratkem času slovenski jezik izverstno naučil. Imamo mnogo gospodov bogoslovcev, ki dobro znajo ilirsko, česko in rusko. Sploh u duhovščini veje prav domorodni, slavyanski to je: pobožni duh. Duhovniška knjigovna že šteje blizu 600 knjig u vsih slavyanskih narečjih. Leta 1846 sta jo gosp. Majar in Kosar izbudila! —

Latinske šole u Celovcu štejejo 286 učencov, med njimi se je 150 učencov slovenski jezik učilo, 95 rojenih Slovincov in 55 rojenih Nemcov, in vsi tako pridno in dobro, da med vsimi nobeden ni dobil slabe klase. Učil je slovenski naš slavni Anton Janežič; in ko je on bil na Dunaj odšel, so naš premilostljivi gospod knezoškof dovoljiti blagovolili, da sta ga gospoda bogoslovca 4. leta: gosp. Zumper in Ferčnik nadomestovala. — Naši častiti bravci bodo se še spomnili na darila, ki so jih nas ljubeni šolski svetovavec, gospod Rudmaš, obljubili tistim dijakom, kteri na koncu šolskega leta kak lep sostavek u ilirskem jeziku napravijo in kirilico berejo in pišejo. 12 učencov se je za to skušujo, ki se je posebj deržala, oglasilo. Sostavek, ki ga je gosp. Zumper za nalogo napovedal: »što je slavyanska uzajemnost? jeli potrebna? i kako ju čemo doseči?« so nekateri s kirilico napisali, vsi pa izverstno sestavili. Ilirska slovnica in ilirske pripovedi so šle, ko bi rezal, in »Vukov novi savet«, ki ga prej nobeden učenec ni vidil, so nekateri tako gladko in lepo čitali in poslovenili, ko bi bili rodjeni Rusi ali Serblji. Razdělili so gosp. Rudmaš 8 daril: 2 po 10 fl. 3 po 5 fl. in 3 po 3 fl. srebra u dvajseticah in lepih mošnicah. Veseli se mati Slava, ki tako pridne in iskrene sinove šteješ! —

Tudi slovenski šolski pripravniki so se letas prvičkrat v slovenskem jeziku podučevali. Bilo je jih 8. Tih poprej nobeden ni znal slovensko brati, sedaj pa znajo lepo slovensko brati, slovensko slovnico, slovenske spise u vsakdajnem življenju potrebne spisovati, znajo slovenske unetalne (tehničke) besede, ki jih je pri keršanskem nauku, pri slov. slovnici, pri lepopisanju in številoslovju treba. Kako lahko se bode tim učnikom zanaprej godilo, kako lepo jih bode slovenska mladina zastopila! Brez tega nauka bi pa morali slovenščino ali prav za prav nemščino ločiti, da se Bogu vsmili. Tri med pripravniki so tudi od gosp. Rudmaša njim obljublene darila dobili. Upamo, da bodo ti mladenči prav sloveči učeniki postali: le naprej po potu, ki ste ga ravno nastopili! —



U nemških šolah še tudi letas od slovenščine ni bilo glasa, ako ravno je mnogo učencov ki nemško ne znajo. Ali slišimo, da se bode to prihodno leto bolje poravnalo, in da se bode u novo napravljenej realki i slovenski jezik učil. Ministerski načert za uravnavo realk pravi, da je u realkih materni jezik za vse učence obligatni predmet: slovenščina bode taj za Slovence u realki zapovedan predmet. Kar slišimo, smemo pričakovati, da se bodo tudi Nemci radi slovensko učili: slov. jezik je za kupce, obertnike in rokodelce, če ne neobhodno potreben, saj gotovo jako koristen. —

Slednič pa še hvalno spomenemo visoko vrednih gosp Ursulinare, ki so tudi letas 12 deklic slovensko podučevale. Pri skušnji so deklice pokazale, da znajo lepo slovensko brati in pisati, slov. slovnico in slov. spisovnik. Slava brunnim nunam! Naj bi druge šole po njih se rovnale! —

Tako možko in veselo taj slovenščina u Celovških šolah napreduje. Kako je pa drugod? kako je u latinskih šolah naše Slovenije? Lepo prosimo, da nam iz vsakega mesta kak domorodec to resnično popiše, — mi bodedo radi vse u Bčeli oznanili. Prosimo! —

\* Naj imenitnejšo in naj veselejšo novico pa na koncu donešnega lista: „družtvo za izdajanje in razširjevanje dobrih bukev za Slovence je osnovano.“ Povabilo, k temu družtvu pristopiti, in postave tega družtva, prinesemo u prihodnjem svezku.\* Vendar se ne moremo zderžati, že dones razglasiti, kar so presvitli Lavantinski knjezoškof, gospod Anton Slomšek, te dni zastran tega družtva nekemu gospodu u Celovec pisali. Lepo prosimo, da nam prečastiti gospod to za zlo ne vzemejo! „Veseli me, pišejo gosp: knjezoškof, da družtvo, ki sem ga že pred sedmimi leti osnovati mislil, pa ne mogel, se spet izbujati in oživljati vidim. Da pa moje veselje tudi sadja obrodi, podlago in temelj temu družtvu s tim podložim, da pet sto rajnišev u bankovcih temu družtvu darujem. Kakor hitro družtvo u življenje stopi, bodedo te svoj dar družtvenemu odboru izročil. Zraven pa še tudi obljubim, za družtvo delati in ga podpirati, kolikor zamorem.“ — Raduj s Slovenija mila in slavo poj takemu domorodcu!

### S m e š n i c e.

\* Kada se krunisal car Maksimilian I., židovi (judi) pozdravljajuči ga nastupanjem na prestol, podnesu mu jednu cejnico zlatih jajc. On primi cejnico s jajci, njih pa zapovedi berzo staviti pod stražu. Revni izraelitjani u ovakovoj nenadnoj svojoj nesreči, molili su samo toliko, da jim se povč pričina, zakaj je to tako š njimi učinjeno. Na to je rekel cesar, da jim se odgovori: Mudrost to zapovčda, da se take kokoške, koje nose tako dobra jajca, ne puščaju lčtati po polju, temoč jih staviti pod najostreju stražu.

\* Kada je prišel Omer paša nekada u Bosnu, dodje u hišu Bojčea, i je tu služil nčko vreme. Ovaj gospodar nije znal, da če ondašnji njegov sluga biti današnji Omer paša, ter ga je dosta tvrdo deržal. Sada pak došavši Omer paša u Banju luku prašal je za hišu Bojčea, ter ne-našavši svojega staroga gospodara, temoč njegovoga sina, ga popraša, ali se spomene, kada je on tukaj služil? ali se i toga spomene, kada ga je njegov otec tukul? Ovi reče „ne“, — no Omer paša pristavi: „ako se ti ne spomeneš, ja se spomenem, i znam mnogo bolje tuci.“ On potegne mošnjaju i dade Alij Bojčeu 10, majci mu 5, a sestri isto 5 zlatov.

## Darila za dijaško knjigovno u Celovcu.

1. Častljiva gospoda fajmoštra: Balant Lesjak u Dvoru in Jakop Sivie u Lipi sta poslala 18 svezkov knjig raznega zaderžaja. Postavim: „Glasi iz Žeravinske dubrave“ od Stanka Vraza, njegove „narodne pesni,“ „Zagrebački kalendar“ i mnogo drugih koristnih knjig.
2. Čast. gospod Rudmaš, c. k. šolski svetovavec so darovali 17 svezkov debelih českich knjig večidel od matice česke u Pragu izdanih.
3. Čast. gospodi bogoslovci u českich Budějovicich (Budweis) so že drugič poslali več kot 20 svezkov českich knjig in u pismu še pristavili, da so se ove knjige na nos na vrat u Pragu sobrale in da smemo mēsa Oktobra ali Novembra še več knjig očkavati.
4. Čast. gospod P. Placid Javornik, član matice česke in ilirske, je obljubil vse svoje od goraj imenovanih matic prejete knjige najprej ko bode mogoče poslati. Tudi je te domorodci in slavnih slov. pisatelj, kteremu pa žalibog! sedajne okolnosti spisovati ne dopustē, ponudil dovoljiti, da se naj vsi od njega tima maticama plačani denarji na ime dijaške knjigovne u Celovcu prepišejo, in da tako ova knjigovna, če to doplača, kar še po postavah menjika, član teh matic postane. Živili vsi dobrotniki in podpiratelji slovenske mladine in književnosti! —

### Lepa prošnja.

Od več strani sem že slišal, da p. n. naročniki „Slov. Bčele“ serčno želijo, da bi se u „Bčeli“ saj slovenska stran Koroške dežele popisovala. Sklenul sem taj od novega leta 1852, ako mi Bog zdravje da, u „Bčeli“ slovensko Koroško stran popisovati. Že sem nabral k temu cilu in koncu mnogo reči; pa vendar vidim, da sem za to obširno delo in nalogo sam preslab, posebno kar slovenska imena vesi, gradičev, potokov, gor, hribov in goric zadene. Prosim taj najiskrenejše domorodce, da bi me pri tej važnej nalogi podpirali in mi slovenska imena gorej imenovanih predmetov, kakor tudi narodne pripovedi ali čudne in imenitne dogodbe svoje okolice poslali. Vsim posebj pisati in jih prositi nemam časa, za to vse ukupaj tukaj lepo poprosim in dehantije takole razdelim med naj perve naše domorodce: Dehantijo Kanalsko naj popišejo gg. na Višarjih, — slovensko Zilo gosp. Matija Majar, Kravcar in Kanduč, — deh. Belaško gg. Valentinič, Lukanc in Vigele; — deh. Rožeško gg. Lesjak, Ferčnik in Zumper; — deh. Kapelsko gg. Milar, Radičnik in Somer; — deh. Tinjsko gg. Serčnik, Tavžic in Černic; deh. Velikovsko gg. Bruk, Hladnik in Florianšic; — deh. Doberlovesko gg. Meglič, Milar u kapli in Wolf; — deh. Plibersko gg. Reš in Kasl; — deh. št. Andraško: gg. Šluet in Sevnik.

Prosim za odpušcanje, da se prederznem imenovane prečastite gospode nadlegovati: vse, kar se mi pošle, bodem hvalečno sprejel in lepo porabil. S Bogom!

Celovec, 10. avgusta 1851.

And. Einšpieler.

Odgovorni izdatel in tiskar: Ferd. žl. Kleinmajr v Celovcu.